

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการวัคซีนพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค

อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้วิจัย นางสาวสุชมาล กาพนตร รหัสนักศึกษา 2595000601 **ปริญญา** สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.อารยา ประเสริฐชัย

(2) รองศาสตราจารย์ ดร. วรางคณา จันทรวงศ์ **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) การมารับบริการวัคซีนพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค (2) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยสนับสนุน ของผู้มารับบริการวัคซีนพิษสุนัขบ้า และ (3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมารับบริการวัคซีนพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

ประชากรเป็นผู้มารับวัคซีนหลังสัมผัสโรค จากข้อมูลปี 2560 จำนวน 2,578 คน คำนวณขนาดตัวอย่าง กรณิทราบสัดส่วนประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน สุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบกำหนดโควต้า เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเฉลี่ยเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย และไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้มารับบริการวัคซีนพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค ส่วนใหญ่เป็นการรับวัคซีนครั้งแรกร้อยละ 70.7 รับวัคซีนครบตามกำหนดครั้งร้อยละ 82 (2) ผู้มารับบริการเป็นเพศหญิงร้อยละ 50.4 อายุเฉลี่ย 44.46 ปี สถานภาพสมรสร้อยละ 54.3 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 35.2 อาชีพเกษตรกรร้อยละ 32.8 สิทธิการรักษาบัตรทอง 30 บาทร้อยละ 79.1 ระยะทางเฉลี่ยจากบ้านถึงโรงพยาบาล 11.12 กิโลเมตร ใช้รถมอเตอร์ไซด์ร้อยละ 48.0 สัตว์ที่สัมผัสมากที่สุดคือสุนัขร้อยละ 77.6 ไม่ทราบประวัติการรับวัคซีนของสัตว์ร้อยละ 73.4 การสัมผัสโรคพิษสุนัขบ้าขององค์การอนามัยโลกระดับ 3 มารับบริการมากที่สุดร้อยละ 62.4 ปัจจัยนำ ได้แก่ ความรู้ทัศนคติ การรับรู้ มีคะแนนอยู่ระดับปานกลาง ปัจจัยเอื้อมีคะแนนระดับสูง และปัจจัยสนับสนุนมีคะแนนระดับปานกลาง (3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมารับวัคซีนครบตามกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยนำด้านความรู้เกี่ยวกับโรคและวัคซีนพิษสุนัขบ้า การวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะให้ดำเนินการส่งเสริมความรู้แก่ประชาชน โดยเน้นเรื่องชนิดของสัตว์ที่สามารถนำเชื้อพิษสุนัขบ้ามาสู่คน ความจำเป็นในการกักขังดูอาการสัตว์หลังจากโดนข่วนหรือกัด ส่งเสริมการล้างแผลที่ถูกต้องซึ่งจะช่วยลดปริมาณเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายได้

คำสำคัญ โรคพิษสุนัขบ้า ระดับการสัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า วัคซีนพิษสุนัขบ้าหลังสัมผัสโรค

Thesis title: Factors Relating to Receiving Post Exposure Rabies Vaccine among Vaccine Users in Kantharom District, Si Sa Ket Province

Researcher: Miss Sukhumal Galnade; **ID:** 2595000601;

Degree: Master of Public Health;

Thesis advisors: Dr. Araya Prasertchai, Associate Professor;

(2) Dr. Warangkana Chankong, Associate Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

This cross-sectional survey research aimed: (1) to study rabies vaccination of recipients after exposure to rabies; (2) to determine personal, predisposing, enabling and reinforcing factors of rabies vaccine recipients; and (3) to determine factors related to receiving post-exposure rabies vaccination among vaccine recipients in Si Sa Ket's Kanthararom district.

The study was conducted in a sample of 335 post-exposure rabies vaccine recipients, selected from all 2,578 such recipients using the quota sampling method. Data were collected using a questionnaire with an average reliability value of 0.75 and then analyzed to determine percentage, mean, standard deviation, range and chi-square value.

The results showed that: (1) of rabies vaccine recipients/respondents, 70.7% were first time anti-rabies vaccine recipients and 82% completed a scheduled full course vaccination; (2) among all respondents, 50.4% were female with an average age of 44.46 years, 54.3% were married, 35.2% graduated from high school, 32.8% were farmers and 30.1% were under the Universal Health Coverage Scheme. The average distance from home to hospital was 11.12 km and 48% of all respondents traveled by motorcycle to the hospital, 77.6% were exposed to dog-bites, 73.4% did not know about the animals' rabies vaccination history, and 62.4% were in WHO rabies exposure category 3. Their predisposing factors (knowledge, attitude, and perception of rabies) were at the moderate level, while enabling factors were at the high level and reinforcing factors at a moderate level; and (3) the factor significantly associated with full course vaccination adherence was the knowledge about rabies and post-exposure vaccination. This research suggests that the people should be educated about rabies, with an emphasis on animal species that can transmit rabies virus to humans, the need to trap the animals after exposure, and proper care for animal-bite wounds to reduce the germ quantities entering the body.

Keywords: Rabies, WHO rabies exposure category, Rabies vaccine,

Post-exposure anti-rabies vaccination